

De Gele Zeilvindoktersvis - *Zebrasoma flavescens*

Doktersvissen komen al meer dan 50 miljoen jaar in zee voor, zoals fossielen uit het tertiair - o.a. te bezichtigen in het museum te Verona, Italië - bewijzen. Hun populaire naam danken de doktersvissen aan een bijzonderheid, die ze onderscheidt van andere visfamilies: messcherpe stekels aan de staartsteel. Sommige geslachten bezitten tot 80 graden naar voren toe oprichtbare scalpels, een omklapbare doorn, andere hebben vastzittende scalpels. Deze messcherpe doorns komen aan beide zijden van de staartwortel voor en kunnen door de vis worden gebruikt voor aanval of verdediging.

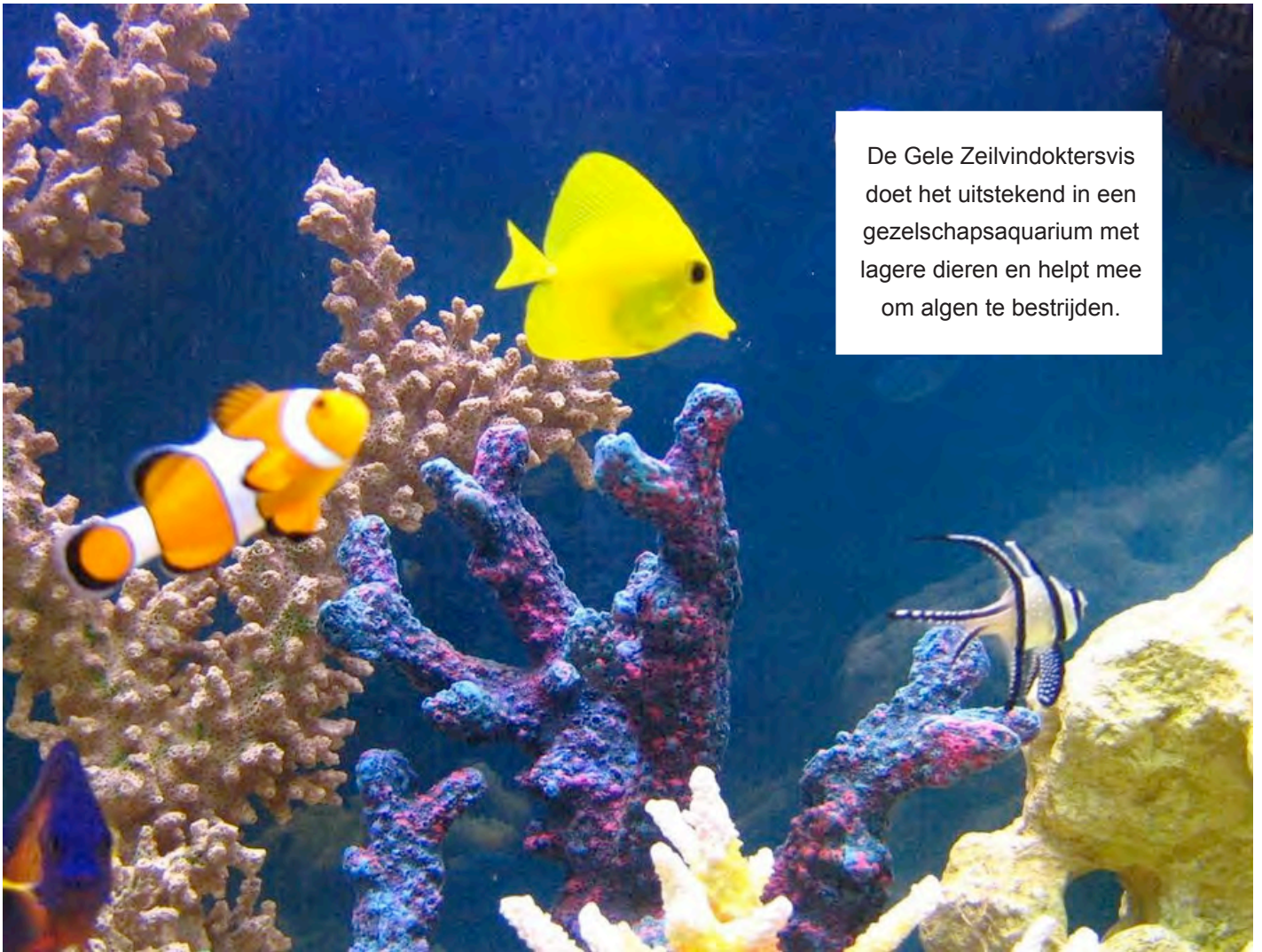
Zebrasoma flavescens is bij zeeaquaristen beter bekend onder de naam Gele Zeilvindoktersvis. Dit is denk ik wel de bekendste doktersvis. In de meeste bakken zwemt wel een exemplaar en in sommige bakken zelfs meer dan één. De meeste doktersvissen leven in de vrije natuur in los en schoolverband. Binnen dat schoolverband houden ze toch een bepaalde afstand tot elkaar. Ik denk dat dat ook één van de redenen is dat in een doorsnee aquarium slechts een enkel exemplaar kan worden gehouden. De vissen willen toch die onderlinge afstand kunnen bewaren. In een groter aquarium vanaf drie meter zijn minder problemen te verwachten. Zelf heb ik ervaring met meer exemplaren in

een bak. Deze aquaria zijn vanaf 250cm lang en de vissen zijn meestal gelijktijdig ingebracht.

Doktersvissen zijn over het algemeen vredelievend van aard en dat geldt speciaal voor de Gele Zeilvindoktersvis, maar tegen soortgenoten of tegen op soortgenoten lijkende vissen kunnen ze in een kleine bak toch soms zeer agressief zijn. Vaak ontstaan er gevechten die eindigen met één winnaar.

Alle volwassen doktersvissen voeden zich op het rif en de omgeving daarvan met algen. Samen met andere algeneters zorgen zij ervoor, dat aangroei op riffen niet de overhand krijgt. Vanwege hun herbivore levenswijze bezitten doktersvissen een lang darmkanaal. Veel soorten hebben bovendien nog een dikwandige maag in verband met het feit dat zij naast algen ook nog hard materiaal zoals zandkorrels opnemen om de celwanden van de algen kapot te kunnen schuren, zodat de inhoud sneller en gemakkelijker kan worden verteerd. In gevangenschap moeten wij dus rekening houden met deze gegevens en voer aanbieden dat overeenkomt met hun natuurlijk voedsel. Sla, spinazie, broccoli zijn vervangers, die

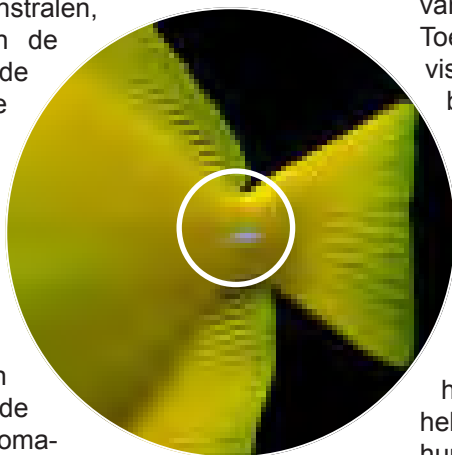

De Gele Zeilvindoktersvis doet het uitstekend in een gezelschapsaquarium met lagere dieren en helpt mee om algen te bestrijden.

gebruikt kunnen worden als er niet voldoende algen of wieren beschikbaar zijn.

Samen met o.a. de geslachten *Acanthurus*, *Ctenochaetus* en *Paracanthurus* behoort *Zebrasoma* tot de familie *Acanthuridae*. Het geslacht *Zebrasoma* onderscheidt zich binnen de familie door de hoge rugvin (vandaar de populaire benaming Zeilvindoktersvis) met vier of vijf vinstralen, verhoogde schubben en de oprichtbare stekel op de staart. Deze stekel, die in zijn normale positie naar achteren gericht ligt, kan naar voren worden geklapt en op die manier door met de staart te slaan een geducht wapen worden.

Naast de hier beschreven gele doktersvis zijn de bekendste *Zebrasoma*-soorten, die in het aquarium worden gehouden: de gewone Zeilvindoktersvis *Zebrasoma veliferum* uit het westen van de Stille Oceaan, de Gestippelde Zeilvindoktersvis *Zebrasoma gemmatum* van Madagascarië en Mauritius, de Bruine Zeilvindoktersvis *Zebrasoma scopas* uit de Indische en Stille Oceaan. En niet te vergeten de prachtige Geelstaart Zeilvin-

doktersvis *Zebrasoma xanthurum* van de Rode Zee, Golf van Aden en rond Sri Lanka.

Wat betreft het samenhouden met andere doktersvissen is mijn ervaring dat de Gele Zeilvindoktersvis en de Witborstdoktersvis *Acanthurus leucosternon* het slecht met elkaar kunnen vinden. Ik heb deze twee wel eens samen in een bak gehouden, maar dat was mogelijk, omdat de vissen van dezelfde grootte waren en gelijktijdig waren ingebracht. Toen door een ongelukje de Gele Zeilvindoktersvis naar de vissenhemel was vertrokken, kon ik er geen andere meer bij plaatsen. De Witborst accepteerde geen vervanger. Hoewel de meeste doktersvissen echte zwemmers zijn en dus relatief veel ruimte nodig hebben, kunnen de Gele Zeilvindoktersvis in een wat kleinere (175cm) bak worden gehouden. Ideaal voor de vis is het niet, maar het gaat. Zoals voor alle doktersvissen geldt, moet ook de Gele Zeilvindoktersvis algen of wieren kunnen eten. De vissen accepteren dierlijk voedsel, maar moeten daarnaast voldoende groenvoer als hoofdvoedsel ter beschikking hebben. Zoals ik al hiervoor heb geschreven, het maagdkanaal is aangepast aan hun herbivore levenswijze.

In de meeste gevallen worden deze vissen gehouden op een manier, waarbij het dierlijk voedsel als hoofdvoedsel wordt gebruikt - als de dieren tenminste nog wat groenvoer krijgen. Hoewel dit niet de juiste manier is, gedijen enkele soorten, waaronder de Gele Zeilvindoktersvis, redelijk op dit voedselaanbod. Ze vinden altijd wel wat algen tussen

de lagere dieren in de bak. Maar dit is niet de juiste manier en bekort het leven van de vis.

Ik heb zojuist terloops even de lagere dieren aangehaald. Ik kan zeggen dat de Gele Zeilvindoktersvis uitermate geschikt is om te worden gehouden in een lageredierenbak. Ze laten lagere dieren met rust en helpen mee de bak algenvrij te houden, zodat de lagere dieren geen algenprobleem ondervinden.

*De Gele Zeilvindoktersvis doet het uitstekend in een gezelschapsaquarium met lagere dieren en helpt mee om algen te bestrijden. Ook is de Gele Zeilvindoktersvis uitstekend te houden met meer soortgenoten en in combinatie met gelijkende vissoorten zoals bv. de Witborstdokter foto boven (*Acanthurus leucosternon*) en de Filippijndokter (*Acanthurus japonicus*) foto onder. Dit laatste geldt voor die gevallen, waarin de vissen samen en tegelijkertijd in een groter aquarium zijn ingebracht. In andere gevallen zijn de vissen onverdraagzaam tegen elkaar.*

Als u besluit deze prachtige vis aan te schaffen moet u wel rekening houden met een aantal zaken. Zorg dat het aquarium al wat ouder is. Met andere woorden, er moet algengroei aanwezig zijn. Dit helpt zeker de vis te laten wennen aan de nieuwe omgeving.

Koop geen doktersvis, die een ingevallen maag heeft! Ook moet u beseffen dat niet alle soorten doktersvissen bij elkaar kunnen. De vis is goed bestand tegen ziekten, maar er komen wel eens exemplaren voor die last hebben van zwarte stippen op de huid. Dit hoeft geen probleem te vormen. Bij goede verzorging verdwijnt het euvel snel.

*De meest populaire doktersvis voor het rifaquarium is zeker de gele dokter, *ZebraSoma flavescens*, ijzersterk en altijd in de kijker.*

In de natuur voeden de meeste volwassen doktersvissen zich met algen en in de buurt van de riffen met zee-grassen.